

PRINTED BOOK

THE VEDIC PATH

Quarterly Journal of Vedic, Indological
and Scientific Research
Gurukula Kangri Vishwavidyalaya,
HARDWAR

To,

Nov 8

If not delivered, please return to :

Dr. R. L. Varshney

Editor, Vedic Path

'Dreamland'

P. O. Gurukula Kangri-249 404.

HARDWAR, U. P., INDIA.

① पृष्ठ = 1

विषय = ज्योतिष

= 26 X 12 X 0.1 c.m.

लघुजातग्रंथ । पर्योदयास्तसमये सुरमुनि

सप्तमं यामित्रं ॥ धूनं धूने च तादृक्प्रमथमं ह्यं
-दशरिष्यं

② सूक्तावली

संवत् = 1782

लेखक = रामधन

अनुमलयन् चंदनादपि स्मृतिपितो ग्रीदहत्पेव

प्राप्नुवति शिवलोकमिति सत्यं वदाम्यहम् ६

इति श्री रामधनस्येदम् श्रमं सूक्तावली समाप्त
संवत् 1782

③ विषय = ज्योतिष

पृष्ठ = 1

29.5 X 16 X 0.1 C.m.

श्रेणी भूतापविगणचयानि दृसंतो वलमात्त्वामा

अंभो विद ग्रहण रभसौ चातका ज्वीवय मावा

१॥ यत्नम ॥ लघुजातकग्रंथ ॥ यशोदयास्तसमये सुरमुकुटनिष्ठ चरणकमलोपि ॥ कुस्तेजलि
 सजयति धाम्नां निधिश्च सूर्य ॥ ५ ॥ होराशास्त्रे नैर्मयानिवंधं निरीक्ष्य शाखाणि ॥ यत्तस्या
 मिः सारमहं प्रवक्ष्यामि ॥ ६ ॥ यदपचित्तमन्यजन्मनि शुभाशुभं तस्य कर्मणः पुंति ॥ व्यञ्जयति
 तत्तमसिद्व्याणि दीपय ॥ ७ ॥ शीर्षमुखं वा हृदयोदराणां चैटि वस्तिगृहं संज्ञानि ॥ ऊरुजा
 नघैश्चरणौ विनिराशयोऽङ्गघा ॥ ८ ॥ कालनरस्यावयवा पुरषाणां चित्तये प्रसवकाले ॥ सदसद्रू
 पागात्यश्वा सोपद्रवास्ते च ॥ ९ ॥ अरुणसितहरितपाटलपांडुविचित्रासितेतरपिसंज्ञे ॥ विंग
 वुरवभुक्कमलिनारचयो यथा संख्यमा ॥ १० ॥ पञ्चोक्ताक्रोचरास्थिरध्विस्वभावसंज्ञाश्च ॥ प्रजवृ
 थनुकुलीरापंचमनवमै सहस्राद्याः ॥ ११ ॥ कुजश्चक्रते दोर्कश्चक्रकुजजीवसौरियमगरवः ॥ भेशा
 नजमकरतुलाकुलीराद्याः ॥ १२ ॥ स्वर्गहाद्दशभावाद्देवाणां प्रथमपंचनवपातां ॥

१ २
 समरासौचनृतीत्तांसौ ॥ १० ॥ कुजयमजीवतसितापञ्चद्वियवसुसुतीन्द्यांशानां ॥ विषम
 नमलेष्वत्त्रमेणत्रिंशंशकावत्स्या ॥ ११ ॥ सप्तंशास्तद्वहादोजेसमेसप्तंराशित ॥ मेघवषधनुंसि
 तुष्यदामकापुर्वभागश्च ॥ १२ ॥ कीटंरुक्मटराशिः सरीशृपोरुश्चिकुव्ययित ॥ मिथुनतुलाधरक
 द्वयदाख्याश्चापपूर्वभागश्च ॥ १३ ॥ मकरस्यापोश्चिमाकेकुम्भोमीनजलचराजया ॥ नचतुष्यटकी
 वलिनः प्राक्दक्षिणापरितरागा ॥ १४ ॥ संख्याद्युरात्रिवलिनः कीटानचतुष्यदाश्चैव ॥ १५ ॥ अधि
 १६ ॥ दष्टावावधजीवतिरीहितश्चयोराशिः ॥ समवतिवृलवानयदायुक्तादष्टोपिवाशेष ॥ १७ ॥ त
 मरुजसुहृदसुतरिपजाभितुधर्मवर्मायाः ॥ व्ययशितिलगनाद्दक्षिणावाश्चतुरस्त्राख्योऽष्टम
 १८ ॥ पातालहिबुद्धसुखबंधुवशमसंताश्चतुर्थमवनस्य ॥ नवपंचमविकोणंनवमसैविकोणं
 १९ ॥ विपंचमंततीयंदिश्विकंसप्तमंतुयामित्रं ॥ द्यनंद्यनंचतच्छिदमद्यमंद्वादशंरिष्यं ॥ २० ॥

ननुमलय चंदनादपिसमुत्थितो गृहहत्वेव १८ इति दुर्जनपद्धतिः हि
तेषां सन्ति न ते मनीषिणः मनीषिणः सन्ति न ते हितैषिणः सुहृद्भ्यो वि
द्वानपि दुर्लभो जनो यथोपधंखादुचरो गहारि व १ वृद्धो लीला फला
त्यज्जोते विहगा दग्धं वनांतमृगा मालोपयुषिता त्यजोति हि जनाः अ
पु सरः सारसाः निर्द्रव्यं पुरुषं त्यजेति गणिका भ्रूयन्ते पंसेवकाः सर्वे
स्त्रियविस्मयानो नुरमतेकः कस्य नो बल्लभः २ यत्रापि तत्रापि गता भवे
ति हंसा मही मंडल ममापहानि स्तुतेषां हि सरोवराणां येषां मरालैः सह वि
प्रयोगः ३ प्रनेय लुजीवधनं हेमार्थधने महाधने धान्यं अतिधने मेतत्रितयं
विद्यातपश्चरिषि ४ तावद्गुणा गुरुत्वेन यावन्नार्थयति परान् अर्थी चेत्पु
रुषो ज्ञातः कर्गुणाः क्वचनैरवं ५ अर्थतांशं मनस्तापं गृहे दुश्चरितं
निच वचनं चापमानं चे मतिमान्न प्रकाशयेत् ६ सिद्धं सौख्यं धर्ममायुर्वि
त्तं च मैथुनं कुमुतं कुश्रुतं चैव मतिमान्न प्रकाशयेत् ७ अधिकार अंग
र्भ्र अस्त्रं च स्थानं मैथुनं प्रवेशो सुखमाप्नोति निर्गमे दुःखमेव च ८
रूपकारं कविं वैद्यं वंदिनं शास्त्रपाणिनं स्वामिनं धनिनं सर्वममं ज्ञान
प्रकोपयेत् ९ अर्थपतो भूमिपतो विद्या रश्मिपतो धिके बहुमूर्खं चरि

पुचगुरुषुविद्वानेवोत्तरंवाच्यं ११ बुद्धिहीनानसाविद्याविषयांबुद्धिरु
 तमा बुद्धिहीनोः विनश्यति यथा तेसिंहकारका १२ बुद्धियस्य बलं तस्य
 निर्वुद्धेस्तकुलो बलं बलनेसिंहो मदी न्तः शशकेन निपातितः १३ ध
 मीरंभे कुरु धेदे कन्यादाने धनागमे शत्रुविद्यागिरोजोषकालक्षेपेन
 कारयेत् १४ ग्रामे वा सो नायके निर्विवेको कोटित्पानामेव पात्रं कलत्रं
 नित्यं रोगाः पारवश्यं च पुंसो मे तत्सर्वं जीवता मे वमः १५ इति संकीर्ण
 पञ्चतिः पातालमाविष्टा तु या तु सुरेन्द्रलोकमारोह तु क्षितिधराधिपतिं च
 मेरुं मञ्जोषधप्रहरणे अकरोत् रक्षां यद्वा वितद्भवति नात्र विचारहेतुः १६
 त्पातः संसृते चानेसायं सद्यो विनश्यति तद्दीपदसनिष्पन्ने काये कानामनि
 श्रुता २० प्रनिसानि शरीराणि विभवो नैव शम्यतः नित्यं सन्निहतो मृत्युः क
 र्त्तव्यो धर्मसंग्रहः २१ स्फुटिकगुणो यो सो स एवापाति दोषतां आश्रयो ह्य
 मात्मा तु निर्मलोऽपि मलिनतां ४ अमाधिना शरीरेण मनसा च निराधिना
 हर्यसार्थतामाशां त्वं जीव शरदां शतं ये पठन्ति नरानित्यं ये मृण्वन्ति
 ये तत्त्वतः प्राप्नुवंति शिवलोकमिति सत्यं ब्रह्म हम् ६ इति श्री
 रामधनस्येन्द्रमृगभस्सुक्तावली समाप्ता संवत् १८६३

किंविशिष्टासिद्धाः श्रेणी
भूतवत्ताकानिर्देशनः क
यधुतः कयापरिगणनया
दिस्ममस्तनयागणनापरि
गणनातयापरिगणनया
किंकुवाणासिद्धाप्रमेवि
दुःगहणरुभसान्गहण
दृक्कानवीयमाण २३॥
भोमेघदशाणिदिशाः कतिप
यदिनस्याधिहसाः संप्रसूते
मिलिख्यतेकतिपयदिना
निनिर्दितीतिहसाः जयुते
कतिपयदिनस्याविहसा
किंविशिष्टाः दशाणां द
शाः शुचिभिर्त्रैर्वचिकसि
नैः केनैके पादुघा योयवन
वत्तयः पादुघा ययागोरका
नयाउपवन्तर्जयाजेयुतेवा
दुघाकोषपवनवत्तययुनः
किंविशिष्टाः दशाणां द
वमुजोगदवल्लिमुजत्तातिज
लभजः तेकागदवल्लिमुजत्ता
नानाद्वारमैः द्वाारमैः आ
नागामचेत्यागामदेवग्रहानि
किंविशिष्टाः दशाणां द
नस्यामजद्वन्तापरिगण
कतयाकुसवर्णिनयाजद्व
नायेयुतेपरणमफालफल
पजवृचनानाः कसहितवि
मनेहतिनिकटवर्तनिसि

1

गर्हितवसरे

एकयादिगणनमत्रया
श्रेणभूताः परिगणनया
निर्देशनवलाकाः नार्मि साद्यसै
प्रनुमविष्यति
देवविशेषाः
नितसमयेमानधिष्यति सिद्धाः ॥ सोक्तानि विप्रसहचरी

संभमालिङ्गितानि ॥ २३ ॥ ३ त्वस्याभिदुतमपि सधेममिपा
कालविलंबं पुनरुवदोमत्रकुशमेभुमवसिते
यथासो ॥ कालतेपककुमसुरमोपुवतेपवतेते ॥ शुक्ता
केकासुस्वाणी

पागैः सज्जलनयनैः स्वागतैकृत्यकेका ॥ प्रत्युद्भितः कैयर्मधिभाप्रहता रुधेरु
वानगंतुर्माशुव्यवस्येत् ॥ २४ ॥ पादुघा योपवनवत्तयः के

नैः शुचिभिर्त्रैर्नाग्रद्वैग्रहवल्लभुजाभाकुलाग्रामचे
त्याः ॥ त्वया संज्ञेपरिणितफलस्यामजं वृचनोताः सं
मिलिख्यते

मेघचपुनः सारंग
मरायारम्यसुरगायती
गारंगमरासारंगी
गद्यतीति सारंगाम् गः
रंधयवचनगायतीति
पुगाचातका॥ सारंग
लगधतीति सारंगाम् गः

वनोपमकरि मदै लुरभितर

नगप्रकारै

विस्मयनैकिदेदैरिर्ववरचितंभूतिमंगेगन्नृपा २० तस्यास्ति

कुतवधि२

मुमराः मृगाः चातकाः नैवमार्गसूचयिष्यति॥ प्रस्मिन्
नैवमार्गसूचयिष्यति॥ प्रस्मिन्
नैवमार्गसूचयिष्यति॥ प्रस्मिन्

नसमोऽभविष्यति३

पुनः सारंघनतुल्यितुं नो निलः शब्द
किं कृतं किं देव तदृष्ट्या॥
किं विमिश्रं न पदं दत्तं पि
कपिपत्रा॥ किं प्रध्वं देः केस
रेः सारंगाम् गः कंदला नवर वाय॥ २१॥ नैव दृष्टा हरि त कपि संकेसरै रं दूरै रं वि

कंदव

नीलवर्तवणि

मेघागमे सजात नृत्तन को रका

पुनः सारंघनतुल्यितुं नो निलः शब्द
किं कृतं किं देव तदृष्ट्या॥
किं विमिश्रं न पदं दत्तं पि
कपिपत्रा॥ किं प्रध्वं देः केस
रेः सारंगाम् गः कंदला नवर वाय॥ २१॥ नैव दृष्टा हरि त कपि संकेसरै रं दूरै रं वि

पुनः सारंघनतुल्यितुं नो निलः शब्द
किं कृतं किं देव तदृष्ट्या॥
किं विमिश्रं न पदं दत्तं पि
कपिपत्रा॥ किं प्रध्वं देः केस
रेः सारंगाम् गः कंदला नवर वाय॥ २१॥ नैव दृष्टा हरि त कपि संकेसरै रं दूरै रं वि

पुनः सारंघनतुल्यितुं नो निलः शब्द
किं कृतं किं देव तदृष्ट्या॥
किं विमिश्रं न पदं दत्तं पि
कपिपत्रा॥ किं प्रध्वं देः केस
रेः सारंगाम् गः कंदला नवर वाय॥ २१॥ नैव दृष्टा हरि त कपि संकेसरै रं दूरै रं वि

पुनः सारंघनतुल्यितुं नो निलः शब्द
किं कृतं किं देव तदृष्ट्या॥
किं विमिश्रं न पदं दत्तं पि
कपिपत्रा॥ किं प्रध्वं देः केस
रेः सारंगाम् गः कंदला नवर वाय॥ २१॥ नैव दृष्टा हरि त कपि संकेसरै रं दूरै रं वि

पुनः सारंघनतुल्यितुं नो निलः शब्द
किं कृतं किं देव तदृष्ट्या॥
किं विमिश्रं न पदं दत्तं पि
कपिपत्रा॥ किं प्रध्वं देः केस
रेः सारंगाम् गः कंदला नवर वाय॥ २१॥ नैव दृष्टा हरि त कपि संकेसरै रं दूरै रं वि